

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-01-22
Besvaras senast
2025-01-29 kl. 12.00

Till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:700 Politisk markering mot valet i Belarus

Den 26 januari arrangerar Belarus diktator, Aleksandr Lukasjenko, ett val i landet för att försöka skaffa sig legitimitet för sjunde gången i rad. I förra valet, för fyra år sedan, vann Svetlana Tichanovskaja, men valet kidnappades av Lukasjenko som fortsatte behålla makten.

Sedan förra valet har människorättsförsvarare dokumenterat fler än 74 000 fall av förtryck. Det har bland annat handlat om husrannsakingar, gripanden och förhör. Mer än 65 000 personer har gripits. Av de mer än 15 000 brottmål som inletts sedan förra valet är minst 7 759 personer kända för att vara åtalade i politiskt motiverade brottmål, och omkring 7 400 inväntar rättegång. Inför kommande val har förföljelserna intensifierats. Flera vågor av förebyggande gripanden av politiska och civila aktivister från tidigare år har ägt rum. Fängelserna är åter överfulla, precis som 2020, när 16 personer kunde placeras i en cell avsedd för fyra.

Under det gångna året utsattes minst 8 895 personer för brottmålsförfaranden eller administrativa förfaranden (fångslanden, förhör, husrannsakingar). Minst 1 721 personer dömdes i politiska brottmål och 5 890 domstolsbeslut fattades enligt administrativa paragrafer.

Enligt Pravaabarončy centr "Viasna" (människorättscentret Viasna) satt per den 29 december 2024 minst 224 politiska fångar i särskilt utsatta situationer bakom galler. 104 personer hade allvarliga fysiska hälsoproblem, 11 var funktionsnedsatta, 46 var äldre (60 år eller äldre, många med stora hälsoproblem), 29 var flerbarnsföräldrar (mammor och pappor) och 16 personer hade psykiska funktionsvariationer. Sju politiska fångar har avlidit i fängelse under denna tid.

Minst nio personer hålls i total isolering, vilket innebär att den dömde inte har rätt till korrespondens eller besök av anhöriga eller advokat.

Sedan 2020 har de flesta ickestatliga medier i Belarus förlorat sin licens. Journalister grips hela tiden och döms till långa fängelsestraff för sitt arbete. Oberoende medier inne i Belarus har praktiskt taget upphört att existera och många redaktioner arbetar nu från utlandet.

Alla politiska partier har också eliminerats efter valet 2020, utom fyra

regimtrogna, och det civila samhället har förlorat minst 1 838 ickestatliga organisationer (fackföreningar, ideella föreningar, stiftelser, politiska partier, ickestatliga institutioner, religiösa organisationer och så vidare)

Inför kommande val sker valkampanjen strikt under diktatorns kontroll. Den centrala valkommissionen har utöver Lukasjenko registrerat ytterligare fyra ”alternativa” presidentkandidater. Samtliga är ledare för regimtrogna strukturer.

Sedan 1996 har inte en enda valkampanj i Belarus erkänts som transparent eller demokratisk av oberoende observatörer. Människor tvingas underteckna stöd för Lukasjenko genom utpressning och hot om att exempelvis förlora jobbet, förlora sin plats i studentbostad eller bli avstängd från studier. Principen om allmän rösträtt garanteras inte, och för belarusiska medborgare utomlands inrättas inte en enda vallokal. Därmed förlorar omkring två miljoner belarusier i utlandet sin rösträtt. För att rösta erbjuds man att resa till Belarus. Enligt människorättscentret Viasna finns minst 73 dokumenterade fall där personer gripits efter att de återvänt.

Med anledning av situationen i Belarus och det kommande valet vill jag fråga utrikesminister Maria Malmer Stenergard:

Avser ministern att på något sätt agera i samband med valet, exempelvis genom att göra något uttalande för att fördöma situationen i Belarus?

.....

Björn Söder (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann